

ser alle de gangene slike spørsmål har reist seg, da har det vist seg at Gud står bak sitt ord. Ikke en gang har han skuffet. Aldri har han lovt for mye, og hver den som har tatt sin tilflukt til ham, har ikke blitt til skamme. «Han er i går og i dag den samme, ja til evig tid.» Som han har hjulpet de mange til alle tider, vil han også hjelpe oss. Tidene er nok mørke og vanskelighetene store. Men vi får rekne med at Gud ser så mye lenger enn oss, og hans tanker er så mye høyere enn våre. Vi rekner med nuet, men han med evigheten.

Dette skulde være mer enn nok til å bevise at Gud lever og at han har all makt i himmel og på jord. Derfor kan vi på ny overlate oss helt i hans hender og si med sangeren: «Hvor underlig er du i alt hva du gjør. Hvem kan dine vegger forstå? Men ett er dog sikkert, den veg du meg før' for meg er den beste å gå.»

Leiv Blindheim.

Vår utdannelse.

Foredrag i Oslo og omegns diakonforening.

Saken vår er gammel som den kristne kirke selv, er en organisk del av dens liv og arbeid. Uten kunster og anstaltmakt ser vi diakonaet bli til i urmenigheten. Det hele skjedde like naturlig som at blomsten skyter knopp og treet bærer frukt. Det var livet selv som rådde grunnen i urmenigheten, og hele utviklingen gikk fra begynnelsen etter ganske enkle linjer. Således var det heller ikke tale om noen spesiell utdannelse for diakonene. For diakonene, som for de andre av menighetens arbeidere, skjedde utvelgelsen etter *nådegavene* og visse personlige egenskaper. De første diakoner ble tatt ut blant menn som hadde godt vitnesbyrd, var fulle av ånd og visdom (Ap. gj. 6, 3). I 1 Tim. 3, 8 leser vi at menighetstjenerne skal være verdige, ikke tvetungede, ikke tilbøyelig til megen vin, ikke lystne etter ussel vinning, sådanne som har troens hemmelighet i en god samvittighet. Noen utdannelse etter moderne begreper fantes altså ikke, bare Åndens dannende gjerning i hjertene. Fra begynnelsen

av var det jo også enkeltmenigheten som valgte sine diakoner, og den hadde ut fra sitt kjennskap til de enkelte menighetslemmer alle betingelser for å kunne treffe et rett valg.

Utdannelse i vår mening blir det først tale om på et langt senere tidspunkt i kirkens historie. For vår lutherske kirke kom den samtidig med diakonatets fornyelse i det 19. århundrede. Og fremdeles ledes utviklingen av livets egne lover. Hverken Wichern eller Fliedner laget på forhånd et skjema for noen utdanning av menighetstjenere, men utdannelsen kom som en konsekvens av utviklingen selv. Vi kan bare gjenkalle i erindringen det som skjedde omkring dannelsen av den første diakonanstalt og det første diakonissehus. Siden har diakonene alltid kunnet tale om: *vår utdanning*. Vi behøver ikke her gå nærmere inn på årsaken til nødvendigheten av å ha en utdanning også for diakonene. Det er jo ting som vi alle er inne på og forstår. Derfor trenger vi heller ikke diskutere den sak. Men så må vi også være oppmerksom på — det følger av den nevnte sammenheng mellom utdannelsen og livet — at heller ikke utdannelsen kan stå stille. Den må til *enhver* tid føye seg etter livets krav og være en tjener for disse. Den må ikke bindes til opptråkkede spor, ikke betraktes som et mål, men som et redskap og et middel. En utdanning skal alltid være under vekstens tegn.

Diakonsakens banebrytere i Norge var oppmerksom på disse ting. Selve saken kom jo til oss utenfra, men utdannelsen er ingen kopi etter utenlandsk mønster. Selvfølgelig må hovedtrekkene ifølge sakens natur være de samme, men utdannelsen som helhet blir likevel noe for seg selv, en utdanning med et tydelig norsk preg. Det er verd å legge merke til at hverken Diakonhjemmets stifter eller noen annen foretok noen reise til utenlandske diakonanstalter *før* de selv gikk i gang her hjemme. Det var helt bevisst ut fra den betraktning, at her skulde det ikke være noen direkte kopiering. Den mannlige diakoni i Norge skulde ta form etter forholdene i landet selv. Denne selvstendighet hos våre åndelige fedre skal vi være takknemlige for. Først i 1891 reiste assistent Auensen til Bielefeld, hvor han så oppholdt

seg i 5 måneder. Og pastor Halvorsen selv kom ikke av sted før i 1896. Da kunde også alle nye idéer og impulser utnyttet på en helt personlig og selvstendig måte.

Således fant da diakonutdannelsen sin form her hos oss, og ut fra den første ringe begynnelse har den utviklet seg til det den er i dag, og slik som vi alle kjenner den. Selv om utdannelsen gjennom disse mer enn 50 år har fulgt den samme hovedlinje, så er det dog ganske stor forandring i detaljene, og veksten har vært upåklagelig.

Når jeg er bedt om å holde dette vesle foredraget om vår utdanning, så kan det jo ikke ha noen mening å gjennomgå nærmere og detaljert den utvikling utdannelsen hos oss har vært gjenstand for gjennom disse 50 år. Heller ikke kan det være meningen at jeg skulde komme med noen *drepende* kritikk — den vilde i tilfelle være helt malplasert — og heller ikke en overdreven *rosende* kritikk. Det vil alltid være ting som kan diskuteres, så ad den veg kommer vi neppe til noe positivt resultat. Jeg har derfor ganske enkelt tenkt å gjøre et tankeeksperiment og late — så langt det går an — som noen diakonutdanning på forhånd ikke eksisterte. Jeg spør med andre ord meg selv: *Hvordan vilde du tatt denne saken i dag?* Hvordan vilde du planlagt utdannelsen i dag, om du hadde vært Det norske Diakonhjems stifter? Det kan synes å være et nokså dristig tankeeksperiment, og kanskje noe selvbevisst, men husk så på at det er bare et eksperiment, og legg ikke mer i det. Kanskje kunde det likevel gi noen fruktbare synspunkter.

Jeg må da først besinne meg på den tid vi lever i med dens samfunnsforhold, spesielt, og videre regne med det elevmaterielle som vår egen tid stort sett kan by. Jeg skal ikke nærmere karakterisere vår tid. Vi lever jo alle midt oppe i den og kjenner den. La meg bare eksempelvis nevne en ting som nødsprinsippet og den rolle det spilte da Diakonhjemmet ble stiftet. Det eksisterer jo ikke lenger no. La meg også nevne den bedre forutdanning som vi stort sett kan gjøre regning med i dag mot for 50 år siden. Det er klart at sådanne ting må spille inn ved planleggelsen. La meg forresten også nevne det store arbeid som samfunnet som

sådannt gjør i vår tid for å komme de forskjellige nødstander til hjelp. Slik var det ikke den gang.

Jeg har da først klart for meg, at det er *diakoner* jeg skal utdanne. Ikke sykepleiere bare, eller sosiale medhjelpere av et eller annet slag. Det overlater vi til andre institusjoner. Og finnes det ingen sådanne, så får de som interesserer seg for det og ikke er fornøyd med diakonhjem og diakonutdannelse begynne for seg selv. Her er arbeidsmark nok, så ingen behøver gå i vegen for hverandre. Men selv vil vi altså ha utgangspunktet klart og dermed på forhånd avskjære all kritikk ut fra andre forutsetninger.

Har jeg så dette klart for meg, blir det naturlig å gå tilbake til urmenigheten. Muligens kunde det være noen retningslinjer å finne der, selv om det naturligvis ikke kan bli tale om noen kopiering. Dertil er forholdene altfor forskjellige. Men altså noen retningslinjer.

Jeg slår da med en gang fast de krav som må stilles til elevene. Det er selvfølgelig at vi må kreve et personlig standpunkt i kristendom, så langt vi kan dømme det. Og det må ikke forskrekke oss om vi en og annen gang tar feil og har skuffelser. Men ellers er det slett ikke så lett. I urmenigheten valgte de menn med godt vitnesbyrd, menn som var fulle av ånd og kraft. Her kan det bli tale om mange personlige egenskaper, og det kan ha sine vansker å anvende den rette målestokk bestandig. Jeg er klar over at vi ikke kan forlange idealemnet. Det er bra med et og annet ideal inniblant, men bare idealer, om det var mulig, vil kanskje bli noe trettende. Jeg er også klar over at de rent personlige egenskaper, karakteren må gå foran f. eks. begavelse og forutdannelse. Denne karakters dannelse og videre utvikling må utdannelsen ta bestemt sikte på. Det må så å si gå som en rød tråd gjennom det hele. Det er altså ikke bare om å gjøre å bibringe eleven en størst mulig porsjon av kunnskaper, praktiske og teoretiske, men det gjelder oppdragelse til tjenersinn, trofasthet, lojalitet og mange andre ting, kort sagt, det som gir oss diakonen.

Det vil videre være heldig på mange måter at forutdannelsen er noenlunde den samme for elevene. Det forutsetter

jo i grunnen også den noværende plan, som går ut fra en ungdomsskole som det normale. Det er klart at en sådan ensartethet betyr ganske mye for planleggelsen og gjennomføringen av utdannelsen. Ellers kan det lett bli slik at den ene sinkes av den annen, og en når ikke resultater i det hele, som ellers var mulig innenfor det fastsatte tidsrom. Det skulde også være lettere å gjennomføre dette no enn før. Det blir f. eks. mer og mer alminnelig å ta middelskoleeksamen eller realskoleeksamen. På denne eksamen som minimumskrav kunde en også slippe å bruke tiden til gjennomgåelse av mer elementære ting og f. eks. sløyfe språkundervisningen og utnytte dens timer på annen måte. I det hele bygge videre og nå lenger ut fra det kunnskapsforråd som alt forelå.

Hva så selve undervisningsplanen angår vilde jeg snu på den rekkefølge som vi no har mellom det teoretiske og praktiske. En sådan omlegging er jo også allerede planlagt. Jeg anfører av vår motivering for omleggingen:

1. Det viser seg erfaringsmessig at det for de fleste elever inntreer en krisetid i begynnelsen av elevtiden. Grunnene hertil er flere og forsåvidt naturlige. Ved liknende anstalter har de samme erfaringer. Det gjelder derfor å hjelpe eleven spesielt i denne tid. Og det er klart at dette kan gjøres ganske annerledes effektivt når en har dem samlet under daglig personlig innflytelse, således som tilfellet kan bli ved samvær i undervisning. Det er vanskeligere i det praktiske arbeid, hvor elevene spres til mange kanter og ofte settes på ensomme poster hvor påkjenningen kan bli stor.

2. Et hovedpunkt i diakonutdannelsen må bli innføringen i diakonien, dens prinsipielle begrunnelse i Guds ord og dens organiske sammenheng med kristenliv og menighetsliv. Som ordningen no er må eleven gå hele sin praktiske tid uten å få en sådan innføring. Det en i det korte forkurs og ellers i tale og leilighetsvise foredrag søker å gi kan ikke gi noe samlet hele og strekker ikke til. Også den praktiske tjeneste lir herunder, for før en kan øve diakoni, må en vite hva diakoni er. Når utdannelsen begynner med skolen, vil en

helt fra elevens første inntreden kunne legge an på en planmessig innføring i diakoniens verden.

3. Hva her er anført under punkt 2 kan også sies om et annet hovedpunkt i diakonien: Innføring i sjelesorg. Sjelesorg er en vesentlig del av diakontjenesten. Som forholdene no er, blir også denne innføring meget mangelfull. Bortsett fra noen timer i forskolen må eleven gå sine tre år på sykestuen uten videre planmessig veiledning i denne viktige disiplin. Vi har heller ikke no timer i sjelesorg i det toårige kurs.

4. Med den oppgave mellom elevene som forstanderen skulde ha vil han også på en ganske annen måte få høve til å løse den. Som det no er, mister han for en del kontakten med dem når forskolen er gjennomgått og lærer dem faktisk ikke å kjenne igjen før de etter tre år begynner det teoretiske kurs.

5. Endelig envnes en ting av ganske stor praktisk interesse. Vi må no sende våre elever alt for tidlig fra oss og til utpostene. De har hverken som kristne eller diakoner den modenhet som er ønskelig. Med det grunnlag og den innføring i diakoni som før er antydnet vil eleven ha ganske andre forutsetninger og vil kunne representere Diakonhjemmet og den mannlige diakoni på en bedre måte.

Hva ellers angår stoff og fagfordeling i det teoretiske kurs, finner jeg stort sett at vår noværende plan er tilfredsstillende. Ved en omlegging, som nevnt, faller jo forskolen bort, men forutsetningen er at dette skal oppveies ved en bedre og mer rasjonell utnyttelse av tiden i de to år. Det vil også være naturlig og nødvendig med noen flere timer i diakoni, liksom sjelesorg bør ha sine timer gjennom hele kurset, gjerne i forbindelse med litt elementær psykologi. Ellers er det i et så begrenset tidsrom ikke plass for noen egentlig utvidelse av leseplanen. Det gjelder å holde fast ved den gamle pedagogiske regel: Ikke mangt, men meget.

Holder jeg videre fast ved mitt tankeeksperiment, finner jeg at det er mye som taler for en linjefordeling. Denne kan ikke finne sted innenfor de to år. Den teoretiske del må i alle tilfeller være felles. Men på grunnlag av denne

tror jeg det kan bli nødvendig med en linjefordeling. I forbindelse med spørsmålet om autorisasjon for alle som arbeider innenfor sykepleien er det nødvendig å gi de elever som stiler mot en sådan autorisasjon en praktisk utdanning som svarer til en eventuell autorisasjonslovs krav. Og nettopp disse krav vil i seg selv gi så gode og detaljerte direktiver for den praktiske utdanning, at denne gir seg så å si av seg selv. Da en autorisasjonslov ganske sikkert vil komme om ikke så lenge, finner jeg det unødvendig og formålsløst å gå nærmere inn på denne siden av saken på det nevnte tidspunkt.

Men ved siden av denne linje, som stort sett altså må fortsette som no, mener jeg at en *menighetslinje* vilde, for å bruke et forslitt uttrykk, imøtekomme et lenge følt sakn. Det spesielle anstaltarbeid og det vi kaller menighetsarbeid stiller i vår tid hver for seg slike spesielle krav til utøveren, at det er nødvendig å ta omsyn til det. Jeg skal ikke bruke tid til nærmere å begrunne det. Det ligger åpent i dagen, og jeg kunde sikkert ikke ved planleggelse av diakonutdannelsen i dag unnlate å ta omsyn til det. Den enkelte elev måtte da ut fra sitt spesielle kall, sine evner og etter rådføring med sine foresatte velge sin linje. Jeg tilføyer at denne menighetslinje også måtte omfatte det vi til daglig kaller sosialt arbeid utenom de egentlige anstalter. Det er jo et stadig økende behov for sosiale medhjelpere av mange slag. Men for oss diakoner må jo menighetssynet være den store dominant også når det gjelder dette arbeid. Til denne linje måtte da henlegges utposttjeneste i menigheten under ledelse av en der beskjeftiget, erfaren diakon. Det må gis undervisning i disipliner som menighetslære, sjelesorg, en noe utvidet orientering i visse deler av sosiallovgivningen, geistlig kontorhold m. m. Liksom kanskje det toårige kurs kunde frigjøres for prekenlæren til beste for noe annet. Prekenlæren kunde da henføres til menighetslinjen.

Begge linjer må ellers følge hverandre inntil den avsluttede eksamen, som for øvrig også bør omfatte den praktiske del av utdannelsen. Og da autorisasjonen av dem som stiler på denne ikke gjør noen forskjell i det grunnsyn hvoretter

vi arbeider, vil samtlige elever etter begge linjer bli diakoner og motta kirkelig vigsel med opptagelse i Broderforbundet.

Så vil jeg bare føye til, at når en utdannelse skal planlegges og virkeliggjøres, så kan en ikke ta omsyn til alle de enkelte ønsker og krav. Det vil føre på viddene og er til sist helt ugjennomførilig. Vi må holde oss til de store grunnlinjer og enes om dem, glede oss over det positive og ikke med sur kritikk bli sittende fast i våre særmeninger og personlige ønsker. Det er så klart at i visse henseender kan det ikke i et begrenset tidsrom gis noen spesialutdannelse i alle de enkelte ting. Det må den enkelte arbeide videre med på det almengrunnlag som er lagt. Sådan er det også på andre utdannelsesområder. Vi blir i det hele aldri ferdig. Hva vi enn befatter oss med er vi alltid i skole og må arbeide med oss selv. Vi må framfor alt ikke bli «fagidioter», men under alt det spesielle beholde den omfattende forståelse av livet. Da oppblåses vi ikke av vår megen lærdom, heller ikke av den spesialinnsikt vi har framfor andre på visse områder, men holdes alltid nede i ydmykhet, idet vi «søker å gjøre vår gjerning til Guds ære og til menneskenes sanne gagn».

Th. Norseth.

Fra misjonsarbeidets begynnelse.

De norske misjonsvenner måtte som kjent vente lenge på den første frukt av arbeidet i Zululandet. Hele 14 år. Men så var også gleden desto større da meldingen kom om den første dåp på misjonsmarken. Vi anfører fra selskapets jubileumsskrift:

«I november 1858 brakte Misjonstidenden etterretningen om at den første hedning var blitt døpt av Schreuder søndag den 6. juni samme år. Det var en ung zulupike, Umattendhjwaze, som hadde tjent hos Larsens i flere år og no var forlovet med oksevognkusken hos Udland, en omvendt innfødt av den amerikanske misjon. Dagen etter ble paret ektevidd etter at det, som den norske skikk krevde, var lyst